

Korošec.

Izhaja vsako drugo soboto

Kranju (tiska Iv. Pr. Lampret; izdaja sponzorij „Gorenjca“; odgovorni urednik Lavoslav Mikus).

Velja za celo leto 4 K in se plačuje naročnika in inzeratni naprej. Vsi rokopisi, pisna in druge pošiljke naj se pošiljajo na uredništvo in upravništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petletno vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vin.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Štev. 1.

V Celovcu, v soboto, dne 8. januarja 1910.

Leto III.

„Narodna šola“ v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Tuji navali čimdalje huje pritiskajo na nas in naš edini up na boljšo bodočnost je naše narodno šolstvo. Na Koroškem šole, ki imajo slovenski učni jezik, preštejemo lahko na prstih ene roke, vse druge so ponemčevalnice v pravem pomenu besede. Kakor svetnik ob morju stoji «Narodna šola» v Št. Rupertu pri Velikovcu. Ta šola je naša straža in našim nasprotnikom hud trn. Kaj čuda, da rujejo zoper njo kolikor največ morejo ter za nemško šolo v Velikovcu, kamor je Št. Rupert vsolan, store vse. Za nemško šolo love otroke od blizu in daleč, in neki nemški učitelj je po pravici dejal, da je nad polovico šolarjev nemške šole «Hastschüler», to so otroci, ki pridejo iz drugih šolskih okolišev. Da je pa 75% otrok nemške šole slovenskih staršev, je gola istina. Otroke v nemško šolo love v pravem pomenu besede. Cel raj agitatorjev leta okrog, ki s sladkimi obljubami mamijo starše in otroke. Resnica pa je tudi, da res skrbe za otroke nemške šole. O božiču jih obdarujejo z obleko in obutilom ter jim po zimi in deloma celo tudi po letu dajejo opoldne hrano. «Narodna šola» priredi vsako leto sicer tudi božičnico in dobe otroci obilne darove, vendar pa, žal, dosedaj še ni imela šolske kuhinje, ki je res prava potreba, ker so otroci potrebni opoldne tople juhe in drugič, da more «Narodna šola» uspešno tekmovali z nemško šolo. Mnogi otroci imajo po eno uro in še dalje v šoli in kako hudo je za šibkega otroka težavna daljša hoja in biti ves dan brez tople hrane. Človekoljubnost že zahteva, da ti revčki dobe opoldne toplo kosilce, glasno ga terja tukaj narodni moment, da ne pustimo slovenske dece lačne v mrzli zimi ter je ne prepustimo nevarnosti, da odide v nemško šolo, kjer deci sicer napolnijo želodec, a izrujejo ji zato ljubezen do rodne slovenske zemlje in milega materinega jezika ter ga napolnijo z otrovno mržnjo do vsega, kar

je slovenskega. Z novim letom 1910 otvori «Narodna šola» v Št. Rupertu pri Velikovcu toli potrebno šolsko kuhinjo. Ker pa nima zato nikakih sredstev se obrača do slovenske javnosti za prispevke. Ciril-Metodova družba ima že toliko izdatkov in tudi za «Narodno šolo» v Št. Rupertu sila mnogo žrtvuje, da res ne more vsega.

Slovenke, Slovenci, spomnite se s kakim darom edine «Narodne šole» na Koroškem. «Tužni Gorotan» vzdihujemo, a rešiti more koroške Slovence le narodno delo, ki ga tako lepo vrši «Narodna šola» v Št. Rupertu. Slovenke, Slovenci, storite kaj za uboge stradajoče slovenske koroške šolarje, pokažite svojo ljubezen do koroških Slovencev v dejanju s tem, da pošljete kak dar — bodisi v denarju, bodisi v blagu — za šolsko kuhinjo «Narodne šole» v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Stroski za šolsko kuhinjo bodo posebno v prvem letu obilni ker se morajo nabaviti skledice, žlice in drugo. Upamo pa, da nas koroških Slovencev slovenska javnost ne zapusti. Če pade Koroška, tudi Gorenjska ne bo več varna in prosta bo pot nemški povodnji dol do Adrije. Apeliramo torej na človekoljubnost in narodno radodarnost, slovenska stradajoča deca v narodno-ogroženi Koroški prosit!

Vsi prispevki se naj pošljejo na šolsko vodstvo «Narodne šole» v Št. Rupertu pri Velikovcu na Koroškem. Vsak, tudi najmanjši dar se hvaležno sprejme ter bo v časnikih izkazan.

Državna železnica in Slovenci.

Ves slovanski svet se je škandaliziral, ko smo brali, da Slovenci v Celovcu ne dobe vozni listkov, ako jih zahtevajo v slovenskem jeziku in da sme par nemskutarških frajlic, ki so se na raznih krajih mokre, slovenske potnike zmerjati, ako govore slovensko. To se je seveda samo tedaj zgodilo, če je bil kak posamezen potnik, da ni imel priče in če bi bil vsak, kdor zahteva listek v slovenskem jeziku, v družbi več prič, bi se takim uradnikom in urad-

nicam njihov dolgi jezik že se zavezal. Seveda so se morale najprej vložiti pritožbe na direkcijo v Beljaku, da se spozna njeno stališče in da je mogoče spraviti stvar v parlamentu v pravi tir. V Beljaku pa so pri direkciji uradniki, ki so menda mnenja, da so samo zato plačani, da delajo nemško-nacionalno politiko. Ti predrzneži v ravnateljstvu so namreč na te pritožbe odgovorili, da Slovenci radi tega niso dobili vozni listkov, ker so jih zahtevali v nekem nerazumljivem jeziku. Torej slovenski jezik je tem uradnikom nerazumljiv jezik, dasiravno je na Koroškem, in se celo v Celovcu priznan pri vseh uradih kot drugi deželni jezik. Kaj takega si seveda ti uradniki upajo samo pod sedanjo vlado, ki pa bo, kakor vse kaže, vsaj v sedanji zvezi v kratkem šla ali pa bo morala iti. To se vsaj čita po vseh slovanskih listih. Vsi slovanski listi so vsled tega ravnanja ogorčeni in povsod se zahteva, da se v tem oziru vendar enkrat napravi red. Tega bi se manjkalo, da bi ti pritepenci napram ljudstvu, ki ravno tako plačuje davke, kakor drugi in ki tudi vozne listke plačuje z istim denarjem, postopali na tako nesramen način. Zato pozivljamo vse slovenske in slovanske poslance, posebno pa Šustersičev klub, da doseže žaljenim koroškim Slovincem vendar enkrat zadostenje. Obljub imamo dosedaj od Šustersičevega kluba zadosti. Čas bi bil, da pride enkrat tudi dejanje in hvaležni bomo za to, naj pride potem od katerekoli stranke.

Dopisi.

Vogrče. Šolske oblasti nam delajo nalašč, pa že čisto nalašč nasprotno. Da je to res, pokažemo, kako se dela tu pri nas. Prejšnji učitelj Vigele je bil tak nasprotnik Slovencev, da se pozdravljal ni pustil otrokom slovensko. Vigele je prišel v Velikovec in upali smo, da dobimo slovenskega in slovenscem prijaznega učitelja. Pa daleč smo se zmotili. Dež. šolski svet je namestil tu čisto trdega Nemca. Ta bi nam bil morebiti rad bolj pravičen, kakor pa izdajica Hans Wiegela, a ne zna slovensko, se

PODLISTEK.

Povest iz hudih turških časov.

Spisal Ferdo Plemič.

Dalje.

IV.

Turska četa je previdno zavila okoli ovinka ter stala nakrat naproti orjaški steni ob vhodu v gropiški graben. Pogled na razdejani most, od katerega je med skalovjem drznega potoka še ležalo kakšno bruno, pogled na nasprotni, dokaj višji breg na odločno skupino mož, ki je stala za grmičjem in skalovjem, pogled dalje v divjo sotesko, na prseči, srebrno penasti slap, vse to ni vabilo Turčine k nadaljevanju njihovega pohoda. Stopili so starejši krog poveljnika in pričeli nekako bojno posvetovanje.

«Jaz menim», se oglasi eden, «da je najbolje vrniti se.»

«Zato je kje še prezgodaj!» odvrne poveljnik.

«Pa pojdemo dalje v druge vasi in pustimo te ljudi v miru,» meni tretji.

«Seveda, da bomo našli prazne hiše, kakor smo jih vso pot. Pravim vam, da je tu gorko gnezdo, kamor so ti gavrani znosili vse svoje zaklade. Dvignimo ga!» vstraja poveljnik.

V tem prileti pa od nasprotne strani ploha težkega kamenja, ki rani precej občutno tega in onega Turčina.

«Za skale, napnite loka, Alah z nami!» «Alah il Alah!» zavpijejo divji vojščaki ter se bliskoma poskrijejo. Hip kasneje prifrči dež ostrih pušic preko potoka, ki tuintam oprasne kakšnega krščanskega brambovca.

«Hej fantje, pozdravili smo se po moško!» reče stari Matija, «zdaj počakajmo kaj bo!» Niso dolgo čakali. Par drznih Turčinov se spusti nizdol do potoka, in čez malo trenutkov se že pokaže prva turška glava, svetlih oči in svetlo sabljo med zobmi, na drugi strani potoka.

«Pustite, da prileze ves na dan!» zarenči Matija.

In res, že stopi Turčin na noge. V tem hipu pridrvi stari Matija nadenj. Teško kovaško kladivo se dvigne v zraku. Turčin postavi urno svojo krivo sabljo. Prekasno. Jeklo zazvenči po tleh in kraj njega pade Turek z grozovito razklano črepinjo. A že sta dva druga sovraga kraj njega ter yihitita lesketajoče se orožje. Matija se umakne za korak in zamahne vnovič. Tovariši in drvarji mu hite na pomoč. Tudi ta dva Turčina padeta. A zdaj frče puščice iz zasede in poženejo brambovce nazaj. En kovač leži v svoji krvi.

«To ne bo nič. Pomaknimo se višje gor do slapa!» reče zdaj Matija, ko vidi, da pleza vedno več Turčinov čez šumeči potok.

In skokoma se umaknejo kristjani do tesni, ki jo tvorijo skale tik bobnečega slapa. V divjem diru se spuste Turki za njimi. In ob slapu se vname

boj vnovič s tako ljutostjo, da je besni krik maskakujočih in obupne se branečih prevpil bobnenje s strmine prepadajočega potoka.

Ze je ležala polovica brambovcev ubita na tleh, in sila je bila najhuja, dasi se jim je pridružil še marsikateri kmečki fant. Ali Turki, ki so imeli še hujše izgube, niso odnehali v svesti si svoje premoči. Stari Matija je izprevidel, da se ne bo mogel predolgo braniti, zato zapove:

«Urno se resite vsi! Gor po grabnu in pomagajte ljudem, ki so še v grabnu, na planine!»

In res zapuste junaški močje to drugo tesen ter hite, kar so jih pete nesle naprej. Turki sprva niso mogli verjeti, da so kovači in kmetje zapustili mesto, ki so ga malo prej tako krčevito branili. Bali so se kakšne nove zasede, zato so jim sledili sprva zelo oprezno. A ko so dalje in dalje grede videli, da je minila menda vsaka nevarnost, so pognali male konjiče v brzo hojo, da bi zopet zalotili brambovce.

Poglejmo, kaj se je vršilo med tem višje gori v gropiskem grabnu.

Ze sem omenil, kakšna zmešnjava je nastala v pozni noči na onom mestu, kjer se graben tako zoži, da imata prostor jedva pot in potok skozi ono tesen. Prevrnil se je tamkaj voz, težko naložen, in to je ustavilo nadaljnjo hojo beguncev iz vasi. Proti jutru pa je bila zapreka že odstranjena, tako da se je vsula že vsa množica na prostor za skalo, ko so prvi Turčini prijezdili v zapuščeno vas.

ne more zgovoriti z otroci, jim ne more raztolmačiti to in ono in vidi, da tak pouk nima vrednosti. Zato je že čisto ebupan. Prošnje, da bi ga predstavili v nemški krog, pa so zastoj. Medtem pa, ko mora trpeti nemški učitelj med Slovenci in Slovenci z nemškim učiteljem, nastavlja slovenske učitelje v čisto nemške kraje. Potem pa naj si še upa reči kedo, da naše šolske oblasti Slovincem niso prijazne!

Globasnica. Pri nas je borštinar ali gozdar, ki je trd Nemec. Nekemu kmetu je grozil, da bode postrelil oba njegova sinova, če ju naleti v gozdu. Dejal je, da mu je človek toliko kot pa lisica.

Železna Kaplja. Medtem ko naši ljudje le v mesto in mesto silijo, čakajo nekateri mestljani komaj, da pridejo na deželo in na gore. K božičnim praznikom prišlo je sem več tujcev, kateri so sli potem od tod na Obir in so gori obhajali praznike.

Glinje. (Nemškutarjev nedolžno noveletno veselje. Zoajo pa znajo naši nemškutarji! Sedaj, ko vidijo, da je v Borovljah pri borovski tako imenovani Unterrosentalerverschusskasse in pa pri Südmarkini, prej Tonejevi hiši tak polom, da se ga bog usmili, bi radi obrnili pozornost od sebe in svoje žalostne mizerije na nas. Zato so si mislili, kaj bi bilo, če bi kako raco poslali v «Grazer Tagblatt» ali «Tagespost». Gradec je daleč in tam naše kaline in njihovo verjetnost premalo poznajo. In res vsedli so se in eden izmed njih je v potu svojega obraza sklarfal velikansko neumnost čez glinško posojilnico. Kdor to čita, si mora misliti, da sliši isti dopisnik, ki je to poslal v «Tagespost», travo rasti, tako pametna je cela reč. Pravi namreč, da je morala posojilnica obljubiti g. Sablačanu za to, da je pustil prezidati svojo hišo, velikanski užitek in da mu mora bogve kaj plačevati do njegove smrti tako, da bo stalo to posojilnico kakih 100.000 K. Kdor verjame, plača groš. Ravno nasprotno je res. Posojilnica je dobila to h so takorekoč čisto zastoj od blagga rodoljuba g. Lovra Sablačana tako, da bi lahko že z ozirom na prejšnjo vrednost hiše isto trikrat povečala. Z ozirom na veliko varnost posojilnične hiše, je v zadnjem času pristopilo še več vlagateljev; kajti posojilnica ima sedaj napol zastoj velikansko poslopje in je torej denar še bolj varno naložen. Nemškutarji se pa sedaj sami sebe sramujejo in drug drugega dolže, da je spravil to neumnost v svet. Nam je seveda vseeno, kdo je to pisal, ker vemo, da pametni Slovenci tega ne verjamejo, kakšnim neumnim nemškutarjem pa navsezadnje tudi lahko natvežeš, da leži Koroška v srednji Afriki.

Borovlje. G. urednik! Ali ste že sploh katerikoli kaj pametnega izvedeli ali slišali od našega občinskega zastopa ali kakor se sami imenujejo «Gemeindeverdrehung»? Mislim, da ne. Zato vam tudi jaz ne morem poročati nič posebno lepega. Kakor marsikateri teh gospodov, ki hočejo biti prvi v Borovljah, nima posebno razsvetljene glave — pri nas pravijo tudi buče — tako so ti, ki vse znajo in vse vedo, tudi zakrivali, da še pri božičnem drevescu za revne otroke v gostilni Just ni bilo električne luči in da so cele Borovlje takorekoč v temi. Voigtova tovarna je dajala dosedaj Borovljam

električno luč in gospodje, ki «regirajo» v Borovljah, so se vedno hvalili, kako znajo delati pogodbe in da so tudi s Voigtovo tovarno napravili tako pogodbo, da bo v Borovljah vedno lepa in črna luč. Kar naenkrat pa jima pokaže Voigtova tovarna fgo in sedaj morajo vsi Borovčiči trpeti za to, kar so zagrešile znane razsvetljene glave, ki pa samo na znotraj svetijo, na zunaj pa nič. Na znotraj pa menda tudi samo tedaj, kadar je slo že dosti likerja ali pa sampanjca po grlu. Ravno tako pametno so se vrezali pri Tonejevi hiši, katero je kupila Südmarka. Maurer, Markej, Tschinkowitz in drugi pa so obljubili vsak menda nekaj za pomazati. Ta hiša je tako potrebna lima kakor nobena druga v Borovljah in vendar so dali za njo skoraj 100.000 K. Največ jih je bodla v oči glavna zaloga tobaka in veselili so se že profita, ki ga bodo vlekli od te zaloge. Toda star pregovor pravi: «Maurer rajta, financa pa obrne». Glavna zaloga tobaka se je namreč poslovila iz Südmarkine hiše in se naselila ravno nasproti pod streho, ki to zalogo gotovo bolj zasluži. Zdej je seveda jok in stek pod nemčursko streho in k g. Kometarju hodijo menda vsak dan beračiti, da bi jim vendar dal nazaj glavno zalogo. Ravnotako slabo se jim godi pri njihovi tako imenovani Unterrosentalerverschusskasse, pa vsaj tudi ni čuda, kajti kjer gospodje «haužvajo», tam more najboljša šparkasa k večjemu nesti le ven, ne pa notri.

Prevalje. Blagovolite, vrli čitatelji «Koroška» vzeti na znanje, da se je ustanovila filialka uredništva «Ptujkega Štajerca» po domače «giftne krote» za Koroško na Silvestrovo noč v Prevaljah. Uredništvo se nahaja v tukajšnjih prostorih naše občinske pisarne. Dva urednika prave capatimete ga urejueva skupno z Linhartom, in sicer jaz spodaj podpisani in moj Gemeinkrötesehr. Vse pošiljatve kakor gifta in pisma, denar, kolesa in olja za pamet ter oslovske možgane se hvaležno sprejme ter bodo gotovo v prid nama torej meni in Gemeinkrötesehrju.

Poldi Capitemeta iz fare.

Pilberk. Ob pliberškem letnem jarmarku so zaprli v Dohu pri Pliberci nekoga ponarejalca denarjev. Bil je to Jurij Potočnik. Ker se ni čutil varnega na Štajerskem, je pribežal sem v Dob k znancem. Pripravo za delanje denarja (bankovcev) pa je prinesel za njim na Koroško nek star mož. Meseca decembra se je začela obravnava proti Jurju Potočniku pred porotniki v Mariboru. Dokazalo se je, da je prišlo od 5. januarja 1909 do 4. avgusta 1909 stiriideset takih bankovcev po 50 kron, kakršne je delal Potočnik, med ljudstvo.

Blato pri Pilberku. Prodalo se je po domače Stefanovo posestvo na Zgornji blatni z zganjarnico vred za 84.000 kron.

Od nekod. (Čemu imajo avstrijski Slovani večino?) To vprašanje se mi vedno vsiljuje, ko premišlujem dogodke zadnjih dni, ki kažejo, kako se postopa v Avstriji s Slovani! Na eni strani je vlada proti Nemcem brez moči, ko ti napadajo v Ptuj mirne Slovence. Nasprotno so v Ljubljani takoj v rokah puške, ko hočejo pokazati Slovinci, da ne odobravajo takega vsprejema,

kakršnega so bili priredili Nemci Slovincem v Ptuj o priliki zborovanja družbe sv. Cirila in Metoda. Toda Nemcem še vse to ni zadosti. Ni jim zadosti, da je vse javno poslovanje na Kranjskem radi 5% njenih nemških prebivalcev dvojezično in da igra večjo ulogo v javnosti (uradovanju) nemščina nego slovenščina — jezik 95% kranjskega naseljenja. Nemcem še to ni zadosti, da morajo občine na Kranjskem po vsej deželi na ukaz vlade odstraniti samoslovenske nadpise (krajevne tabele) in jih na lastne stroške nadomeščati z dvojezičnimi. Slovenski narod bi se moral že enkrat vzdriniti in staviti sebi in svojemu parlamentarnemu zastopstvu vprašanje: ali res ni nobene pomoči zoper tako ostre naredbe, kakor je ta, gori navedena? Vsak avstrijski Nemec mora ob teh razmerah videti, kako protežira vlada Nemce in kako stiska Slované — in postati mora še objestnejši. Vendar koroškimi Nemci tudi to še ni zadosti. Cujte no! V staroslavnem Korotanu, ki je bil nekaj zibelka slovenskemu rodu, v onem Korotanu, v katerem so nekaj stolovali slovenski vojvode in čisto preprosto, na prav demokratičen način vladali naše svobodne pradede, v onem istem Korotanu se je spravil sedaj oholi in slovanske krvi nikdar siti Nemec celo na tih gomile naših častitljivih pradedov. Nekaj slovenski Korotan je dandanes Koroška, naseljena po dveh tretjinah po Nemcih in le še po eni tretjini po Slovincih. Niso pa ti Nemci zadovoljni s tem, da so tako izrinili naš živelj iz prvotne njegove domovine. Radi bi tudi izbrisali zadnje sledi, ki še spominjajo, čegava je bila v prejšnjih časih ta dežela. V čisto nemških delih koroške dežele so še dandanes krajevna in druga lastna imena, ki kažejo nepobitno, da so tem krajem dali imena prvotno Slovinci in da jih je mnogo pozneje došli Nemec le ponemčil in po svoje zavil. Razun tega pa so na Koroškem kraji, kjer bivajo še dandanes Slovinci kompaktno in med njimi so le deloma naseljeni Nemci. Taki kraji imajo večinoma po dve imeni, eno slovensko in eno nemško. Umeje se, da v takih krajih nastopajo Nemci kolikor možno proti rabi slovenskega imena in povdarjajo ob vsaki priliki, da je slovensko ime odveč in da le «moti javni promet». V resnici pa ni ne na tem družega, nego izraz sovraštva, ki ga goje Nemci nasproti vsemu, kar bi še utegnili spominjati Slovencev prvotnih gospodarjev te dežele. Dolžnost vlade pa je, da je v poštnih in železniškoprometnih stvareh kolikor možno natančna, da se varuje na ta način vsaj lastne škode. Zato pa se vsprejemajo v poštino in železniško kazalo vsa imena, ki jih imajo posamični kraji, torej nemško in slovensko ime. Dobro smo prepričani, da vlada na Koroškem ni v tem oziru storila več, nego je bilo treba; ampak le to, da je iz slovenskega dela Koroške vsprejela krajevna imena v dveh jezikih v svoje kazalo. Glejte, in to je že zadostovalo, da se je dvignil na noge ves tevtovski Izrael na Koroškem! Koroški deželni zbor je sklenil protestirati proti slovenskim krajevnim imenom in je naložil deželnemu odboru, naj ta ukrene vse po-

Ljudje so se sedaj utaborili, kolikor dobro in slabo se je dalo, ter pričeli že nekako brezskrbno netiti ognje in kuhati malco — staroznano, po pravici spoštovano «mesto». Za mleko ni bilo sile, saj so bili prignali živino s seboj. Vmes so se pomenkovali, jeli jih bo Turčin našel ali ne; in splošna sodba je bila, da ne. Cesar si človek želi, to pač rad verjame. Pričeli so se tudi že norčevati iz tega in onega, kako je v strahu jadikoval in drugo še, kar priteče pastirski deček brez sape in zavpije: «Se že tepo!»

Ogenj je bil v strehi. Ljudje obstopijo fantiča ter ga izprašujejo križem:

«Kdo se tepe, kje?»

«Turki, v grabnu!»

«Jezeš Marija!» so zavpile v svetem strahu žene, moške so pa prebledeli. Par mladeničev zagradi za drugače miroljubno orodje in dasi so jim branile matere, se spuste po soteski navzdol kovačem in drvarjem v pomoč. Drugi pa prično guati živino višje v gozd navzgor. Vse je bilo sedaj ene misli: rešiti sebe, svoje in vse svoje imetje preko strmega pobočja navzgor na planine. Seveda ni slo to tako lahko in hitro, kadar so si ljudje želeli. Prava steza jedva da je bila. Živini, nevajeni takih strmin, se je tuintam izpodrsnilo, a tudi marsikateri ženski, marsikateremu otroku. Vrhutega je bilo prenesti še težke skrinje. Vozičke pa so morali zapustiti v grabnu. Krik in vik in groza niso nič kaj pospeševali bega. Tako je bilo še vse polno ljudi in živine v grabnu, ko so se stari Matija in njegovi sobojeyniki po hudem boju in v divjem diru umaknili od tesni pri slapu.

Dalje prih.

Kralj Leopold II.

V petek, dne 17. decembra, je belgijski kralj Leopold II. zjutraj ob pol 3. uri zatisnil oči za vedno. Dolgo je bolehal in do zadnjega časa so še mislili, da ga bo operacija rešila smrti. Kmalu po operaciji se je pa njegovo stanje poslabšalo. V četrtek na večer se je počutil razmeroma boljše. Zdravniki so že upali na njegovo zboljšanje, ker je postal kralj nekako čudno živahen in razkladal okoli stoječim svoj načrt za bodoče potovanje v Francijo. Okoli 2. ure 20 minut zjutraj se je pa kralj prebudil z globokim vzdihljajem iz spanja. Usmiljenka, ki je bdela pri njem, je takoj poklicala zdravnika, kateremu je kralj še zaklical: «Jaz se zadušim, doktor,» in je izdihnil. Vbrizgali so mu takoj morfij, pa je bilo že prepozno.

Vzrok dolgoletnega bolehanja in smrti kralja so črevesne bolezni, na katerih je umrl kralj hudo trpel. Takoj po smrti so brzojavno sklicali vse člane kraljeve rodbine. Kraljevi prestol bi moral zasesti po dednem pravu kraljev brat grof Filip flandernski, ki je pa 17. novembra 1905 umrl. Pravico do prestola ima tedaj njegov sin princ Albert, ki je poročen s princezino Elizabeto, hčerjo nedavno umrlega vojvode Karla Teodorja bavarskega.

S kraljem Leopoldom je umrl pravi vladar 20. stoletja. S svojim življenjem je popolnoma prekučnil vse navadne pojme o kraljevstvu, o kraljevskem poklicu in dostojanstvu, o posebnosti in nadčloveški izolaciji vladarjev «po božji milosti». Leopold II. je bil predvsem finančnik in trgovski spekulant ter je imel na tem polju zmožnosti, za katere bi ga lahko zavidali najznamenitejši kupčevalci vseh časov. In kronani mož je znal rabiti svoje zmožnosti. Kapital in obresti — to so bile

njegove vsakdanje misli in znal je rabiti svoj kapital, da mu je nosil obresti kakor česplje ob najboljši letini. Njegova največja gospodarska spekulacija je bila ustanovitev države ob Kongu, ki ni imela druge naloge, kakor polniti Leopoldove blagajne. Država ob Kongu pa pokriva tudi eno najžalostnejših strani svetovne zgodovine. Kar se je tam počenjalo z ubogimi zamorci, ki so morali znašati na kupe bogastvo dežele, kavčuk, slonove kosti t. d., bije kulturi dvajsetega stoletja z obema pestmi v obraz. Trpinčili so jih, bičali do krvi, zapirali v smradne luknje, s pomočjo lopovskih sodišč so jih streljali in obešali; če reveži niso prinesli dovolj blaga, ni bilo nič nezavadnega, da so jim kar odsekali roke. Leopold je bil obvečen o vseh teh grozotah, ne da bi se bil ganil. A ko mu je afričanska država dala, kar je mogla, in ko je prišla še angleška konkurenca, je obesil Kongo Belgiji za drag denar na vrat.

Leopold je bil tudi oče, ampak tak, da bi ga bili povsod imenovali kakor strasil, če ne bi bil nosil krone. Svoji dve hčeri, bivšo vdovo avstrijskega pokojnega prestolonaslednika Rudolfa, sedanja grofica Lonyaj, Stefanijo, in princesinjo Luizo kobursko je naravnost sovražil in se, ko je ležal na smrtni postelji, ni dovolil, da bi ga obiskali. Pokrbel je tudi, kolikor je mogel, da jima ne pride v roke več dedščine nego jima mora biti po postavi nakazano. O njegovem privatnem življenju se je pripovedalo več pikantnih anekdot nego o katerikoli drugi kronani glavi. Svojo zadnjo ljubico je kot vdovec vzel za ženo, pač le morganatično («na levo roko») in ji je dal naslov kneginje Vaughan. Za njeno blaginjo je pač skrbel nežno in brižno.

Imate li bolečine?

Revmatične, protinske, glavobol, zobobol? Ali ste jih dobili vsled prepiha, ali prehlada? Poskusite vendar bolj hlačeči, zdravilni, krepljivi Fellerjev fluid z znamko «Elsafluid». Ta je res dober! To ni samo reklama! Tucaj za poskušnjo 5 kron franko. Izdelovalec je lekarnar Feller v Stubici, Elsin trg št. 257 (Hrvaško).

trebno, da v bodoče izginejo slovenska krajevna imena, ti častni spomeniki, ki so si jih bili naši pradedje postavili v oni deželi, ki jim je dala skromno gomilo in ki jim je sedaj tako podlo skruniti oholi tujec. Ko bi se v nas Slovencih ne pretekalo toliko polževne krvi, bilo bi lahko to krivico vsaj deloma poravnati. Po Kranjskem se šopirijo povsod in celo čisto neopravičeno nemška imena. Treba bi bilo torej, da Slovenci čisto natančno posnemajo svoje ljube Nemce na Koroškem. Pa mi smo že taki, da se ne zganemo, če tudi nas tujec drži že za vrat; ampak šele, ko nas začnejo že daviti, šele takrat začnemo stokati, ker — kričati že ne moremo več! Ali če bi pa vendar le še mogli, smo pa prekomod za to, da bi govorili z nasprotnikom na glas. In vendar bomo morali začeti govoriti na glas. In sicer na ves glas. S samim sklicevanjem na svojo pravico se v političnem in narodnem boju nič ne doseže. Kdor je v gneči, mora znati rabiti komolce! Drugače ne pride iz gneče in do odduška! Poderejo ga na tla in pomečkajo. Ta usoda zadene tudi nas v našem boju za ohranitev svoje narodne dedščine, ako ne bomo znali rabiti komolcev. To je, ako ne bomo znali s krepko voljo, odločnimi dejanji in (kjer treba) tudi s skrajno brezobzirnostjo dajati veljave tistemu svojemu pravu, na katero se sicer vedno sklicujemo ob vsaki priliki. Vedno naglašamo: Slovani tvorimo večino prebivalstva te države! Kakor večina bi morali imeti tudi moč — večine! In imeli bi jo tudi, ako bi resno hoteli; ako bi ne bili takšni, kakršni na žalost smo! Z nobenim orožjem ne bomo imponirali sovražniku, če je ne znamo ali nečemo rabiti! Tudi okolnost, da smo večina, nas ne reši pred poginom, če ne začnemo enkrat tudi uveljavljati moč večine! Večina smo res po številki, ali po veljavi, ki jo imamo, nismo večina. Večina, ki ni organizirana, zato tudi ni usposobljena, da se uveljavlja kakor taka, je obnemogla. Slovani v državi se morajo organizirati v trdno celoto, na podlagi široko zasnovanega programa. Z delom za tako organizacijo pa morajo začeti slovanske delegacije na Dunaju. Potem jim bodo sledili tudi narodi. Potem šele bomo mogli pokazati sovražnikom in vladi, da — smo večina!!! Nikdar več je ne bo vlade, ki bi hotela vladati brez nas ali celo proti nam!

Svetovna politika.

Državni zbor, ki se je pred božičnimi prazniki odgodil na nedoločen čas, dobi dva nova podpredsednika, tako da bodo vsi narodi zastopani v predsedništvu. Nova bosta Rusin Romančuk in Italijan dr. Conci. Krščanski socialci so baje nezadovoljni s predsednikom Pattaiem in mislijo na njegovo mesto predlagati Ebenhocha, bivšega poljedelskega ministra.

Ogrska kriza se je vendar pomaknila korak naprej. Lukač, ki je bil dolgo časa kraljev zapupnik, je bil določen za ministrskega predsednika in obravnava zdaj pridno z Justhovo stranko. Baje ima obsirna pooblastila tudi za ta slučaj, če se ne posreči uprava. To se seveda ne more razlagati drugače, kakor da se žuga madžarskim strankam z neustavno vlado. Na vsak način je položaj na Ogrskem nadvse zanimiv in napet.

Demisija velikega vezirja. Mladoturki so prisilili velikega vezirja Hilmi pašo, ki je neki angleški družbi dovolil oporoplavbo na Evfratu in Tigrisu, da je demisiral.

Novi turški vezir. Za velikega vezirja bo imenovan dosedanji poslanik v Rimu Haki bej.

Ali ste že naročili „Korošca“? Če še ne, prosimo, storite to takoj!

Narodne zadeve.

Koroški deželni zbor se snide 17. januarja 1910.

V Celovcu je umrl na sveti večer c. kr. nadinženir dež. vlade v p. Ivan Eigner v 79. letu starosti.

Pri občinskih volitvah v Hodišah so Slovenci vkljub temu, da je rogovilil tam celo Linhart iz Ptuj, zmagali v dveh razredih.

Zoper občinske volitve v Greblju so vložili Slovenci protest, ker so s pooblastili volili ljudje, ki nimajo v občini volilne pravice.

V občini Marija na Zill tik Beljaka so zmagali pri volitvah nemški nacionalci.

V Kotljah na Koroškem bodo 3. prosinca 1910 občinske volitve. Dozdaj sta 3. in 2. razred v slovenskih rokah.

Pri Sv. Štefanu na Zill, v največji občini šmohorskega okr. glavarstva, so pri občinskih volitvah v vseh treh razredih zmagali Slovenci.

Deutsch sein, heißt freiheitlich sein! To je bilo morda biti enkrat, ali danes ni več. Znano je pač, kako se vežejo nemški nacionalci in nemški radikalci z nemškimi klerikalci. Znano je tudi, kako malo se

dandanes nemški liberalci zavzemajo za protest. Da bo pa avet videl, da je to res in da bo videl, kako Nemci v rajhu obsojajo delo naših «fortsritlich taje», priobčujemo tukaj nekaj besedi iz nemškega lista, kateremu se pravi: «Das freie Wort» (prosta beseda) in ki izhaja v rajhu. V članku: «Klerikalizem v Avstriji» piše ta list o zatvoritbi svobodne šole na Dunaju in o drugih klerikalnih delih. Navaja neke pismene izjavo (odlok) naučnega ministra. Po tem odloku ima varovati pravi liberalizem otroka pred svobodno-mislečimi starši. To izjavo je pa zatajil minister Stürgh že po 14 dneh pred javnostjo. «Das freie Wort» pritisne tako svobodnemu (ali «freiheitlich») ministru Stürghu petat polresne in polsmešne svobodomiselnosti. Dalje se: «Veliko manjše zasluge pa, kot ekselencia (naučni minister Stürgh) pridobili so si nemški «freiheitlich» poslanci za svobodno šolo. Njih simpatija za najčrnejši kabinet vseh kabinetov je bila večja, kakor pa njih ljubezen za svobodno šolo. Zato so prepustili nemški «freiheitlich» poslanci varstvo svobodne šole staremu Hocku in social-demokratom. Sicer so pa storili to lahko z mirno vestjo. Tista iskrica svobode, ki je še v Avstriji, živela je tudi dozdaj brez nemških freiheitlich poslancev». To so ostra besede, ali resnične so. Nemški freiheitlich poslanci imajo samo tedaj polna usta, kadar se gre proti Slovincem ali Slovanom.

Gospodarska vprašanja.

Tržne cene v Celovcu.

Predmet	Priprilano v vrečah	Prodajna cena po 100 kilogramov						Znižana srednja cena					
		Teža		naj-nižja		srednja		naj-višja		vreče 80 litr.		kekol.	
		80 litr.	kekol.	K	h	K	h	K	h	K	h	K	h
pšenica													
rž													
ječmen													
oves													
ajda													
koruza													
pšeno													
proso													
grah													
leča													
fižol, bel													
„ rdeč													
bob													
krompir										4 88	2 20		
deteljno seme													
seno, sladko										11	12		
„ kislo										7	10		
slama										6 10	8		
zelnje glave, 100 kom.										5	6		
repa, 1 vreča												60	1 20
smetana, 1 liter												24	26
mleko, 1 „												260	2 80
maslo												2 60	3 20
surovo maslo												2 20	2 40
špeh, okajen 1 kilogr.												1 70	1 80
„ surov												1 80	1 90
svinjska mast												2	2 40
jajca												10	12
piške												3 20	3 50
kapuni 1 par												2 80	3 30
race													
gosi													
30 cm dolga trda drva													
30 „ „ mehka „													
80 „ „ „ „													

Nočemo imeti glavobola, zobobola, bolečine v križu, trganje v udih, bodljaje, revmatične hrbtne in mišične bolečine. Rabimo Fellerjev fluid z znamko „Elsafliud“. Ducat za poskušnjo velja samo 5 K franko. Želodec pa okrepcajo, pospešujejo prebavljanje in slast, olajšujejo krč Fellerjeve rabarherpilule z znamko „Elsapilule“. 6 skatljic franko 4 K. Naroči se jih pri E. V. Fellerju v Stubici, Elsin trg št. 257. (Hrvatsko).

O starostnem in invalidnem zavarovanju.

Tekom l. 1907 se je oglasilo več deželnih zborov za upeljavo starostnega zavarovanja. V deželnem zboru češkem je podal 26. februarja agrarni poslanec Dvořak predlog, da se ustvari pri Fran Josipovem zavarovalnem fondu bonifikačni zemljedelski fond za starostno zavarovanje malih zemljedelcev in služinčadi. V moravskem deželnem zboru je zahteval 28. februarja poslanec Filipinský upeljavo starostnega in invalidnega zavarovanja za delavce. Moravski poslanec Vykoukal je zahteval isto za obrtnike. Nedavno je bilo rešeno v državnem zboru vprašanje o penzijskem zavarovanju privatnih uradnikov.

Iz tega je razvidno, da je vprašanje o invalidnem in starostnem zavarovanju našlo v krogih poslancev zagovornikov, za kojimi stoje cele mase: delavci, obrtniki, zemljelci in drugi, da se mora k rešitvi tega vprašanja v najbližji dobi pristopiti. Samo pri nas se še zdi, kakor bi se cedila samo med in mleko, ker pri nas to vprašanje še ni časovno v očigled temu, da ima deželni zbor vse druge skrbi.

Pri pripravljanih delih povzročajo mnoge težave umirjenje vseh teh interesentov, vseh teh stanov, kojih zahteve se gotovo često križajo. Ali vzlic temu bo imel državni zbor olajšano delo s tem, da se bo mogel opirati na izkušnje, pridobljene v tem zavarovanju v sosedni Nemčiji (obligatno zavarovanje) in na Angleškem (prostovoljno zavarovanje).

Nemčija ima doslej najpopolnejše proizvedeno zavarovanje, vobče posebno popolno pa je invalidno in starostno zavarovanje v Nemčiji. Tam je bilo upeljano zavarovanje l. 1889 in l. 1900 je bilo izpopolnjeno. Na Nemškem so primorani vsi mezdni delavci (pomočniki, učenci, težaki, sluge, uslužbenci pri vožnji, mojstri v delavnicah i. t. d.) kojih letni dohodek ne presega 2000 M (2400 K) se zavarovati z dovršenim 16 letom za slučaj invaliditete in za starost.

Zavarovanec ima pravico na invalidno rento, ako je bil vsaj 200 tednov (4 leta) zavarovan in ako je plačal v tej dobi najmanj 100 tedenskih prispevkov ter ako je postal za delo tako nezmožnim, da si ne more zaslužiti niti tretjino tega, kar si zasluži zdrav delavec v tej stroki. Starost absolutno ne odločuje.

Starostno rento pa dobi vsak delavec po končanem 70 letu, ako je bil vsaj 1200 tednov (23 let) zavarovan.

Zavarovanci so razdeljeni po visokosti letne mezde na pet mezdnih razredov:

- I. razred do 350 M (M = 100 fenikov = 1.20 K)
- II. „ „ 550 „
- III. „ „ 850 „
- IV. „ „ 1150 „
- V. „ „ nad 1150 „

Pripadnost v ta ali oni razred se ne ravna po visokosti letne mezde posameznika, ampak po poprečni mezdi cele skupine posameznikov gotove delavske stroke.

Tedenski prispevki za oboje zavarovanje (invalidno in starostno) so:

- v I. razredu 14 fenikov
- „ II. „ 20 „
- „ III. „ 24 „
- „ IV. „ 30 „
- „ V. „ 36 „

Teh prispevkov plača polovico delodajalec in polovico delavec.

Železniški uradniki, tehniki, predstojniki delavnic, trgovski pomočniki, ki imajo od 2000 do 3000 M letnih dohodkov, nadalje obrtniki, ki navadno nimajo več nego 2 pomočnika so sicer primorani se dati zavarovati, zamorejo se pa te do brote zavarovanja poslužiti.

Isto velja o omoženih ženskah, ki so bile že pred omožitvijo zavarovane. Ako po omožitvi nočejo dalje ostati pri zavarovalnici, vrnejo se jim vsi vplačani prispevki, ako so bile vsaj pet let zavarovane.

Ali so prispevki zavarovancev tako veliki, da krijejo vse izplačane rente? Nikakor ne! Invalidna renta obstoja iz temeljne svote, dalje iz državnega prispevka in iz posebnih zneskov, ki se povečujejo z naraščanjem časa, za kateri čas zavarovanje traja.

Temeljna svota je:

- v I. razredu 60 M
- „ II. „ 70 „
- „ III. „ 80 „
- „ IV. „ 90 „
- „ V. „ 100 „

Svota, povečajoča letno rento, iznaša za vsak tedenski prispevek v I. razredu 3 pf., v II. razredu 6 pf., v III. razredu 8 pf., v IV. razredu 10 pf. in v V. razredu 12 pf.

Država doplačuje k vsaki renti letnih 50 M.

Ako je bil torej nekdo v V. razredu 600 tednov zavarovan in ako je plačal v ak teden polovico od 36 pf., namreč 18 pf. in postane za delo nezmožen, prejme sledečo letno rento:

Temeljni znesek 100 M, povečana svota (600 krat 12 pf) = 72 M in prispevek države, skupaj 220 M.

V teh 600 tednih je plačal zavarovalnine 600 krat 18 pf. = 108 M in za to sprejema na leto 222 M invalidne rente, razven tega, ako bi bil ostal zdrav, bi bil po 70. letu imel pravico še na starostno rento.

Doba vojaške službe in doba potrjene bolezni se računa (dasiravno se prispevki ne plačajo) tako, kakor bi bilo zavarovanje trajalo v II. mezdnem razredu. Ako uživa zavarovanec poleg invalidne rente tudi rento iz zavarovalnice za nezgode, pa ne sme celotna letna renta presegati 7¹/₂ kratno svoto temeljne invalidne rente (torej v V. razredu 750 M).

Starostna renta obstoja iz svot, katere plača zavarovalnica in iz državnih prispevkov, ki iznaša tudi 50 M. Zavarovalnica plača v I. razredu 50 M, v II. razredu 90 M, v III. razredu 120 M, v IV. razredu 150 M in v V. razredu 180 M letne rente.

Zavarovane omožene ženske dobivajo samo polovico starostne rente. Obe renti se izplačujeta mesečno naprej. Toliko o invalidnem in starostnem zavarovanju v Nemčiji, ki je najpopolnejše.

Na Švicarskem (v ženevskem kantonu) dobiva vsak 60 letni občan v posebnih zavodih stanovanje in hrano ali pa 40 frankov (1 frank = 1 krona) mesečno.

V Novi Zelandiji dobiva vsak star in potreben državljan 432 K na leto.

Je že najvišji čas, da se i pri nas po zakonu zagotovi delavcu, obrtniku in zemljelincu brezskrbna starost s pomočjo obligatnega zavarovanja. S tem se ne prospeje samo tem trem važnim stanovom, ampak tudi našim občinam, ki jim bo sneto z ramen takorekoč celo ubožno breme.

Raznoterosti.

Novi stokronski zlati pridejo v kratkem v promet. Po obliki in kovu bodo podobni petkronskim tolarjem, samo tanjši bodo in seveda — zlati.

Strašna železniška nesreča. Iz Prage, se poroča: Izmed ponesrečenih, ki so bili prepeljani v bolnišnico v Pardubice, sta umrli še dve osebi, tako da je doslej 13 mrtvih. Bati se je pa, da umrjejo še nekateri ranjenci. Ta vest se nanaša na strašno železniško nesrečo, ki se je primerila v soboto ob 1/10. dopoldne na postaji Uhersko na Češkem (St. E. G. — Družba državnih železnic). Brzovlak, ki prihaja iz Praga, je dospel v Uhersko ob 9:30 uri. Tam je že stal tovorni vlak 351 na tiru 2, da je bilo na tiru 1 prostora za brnski brzovlak, ki je prišel ob 9:21 uri. Praški brzovlak se ne ustavlja v Uherskem. Dan je bil meglen, vlak je vozil z hrzino 75 km na uro. Ker je semafor kazal prosto progo, se je brzovlak z enako hrzino zapeljal v postajo in naenkrat trčil na istem tiru ob stoječi tovorni vlak. Čuvaj pri semaforu je sicer dejal znamenja z roko, ki jih pa strojevodja ni opazil v megli. Ko je bil videl, da stoji na tiru vlak, je sicer izkušal ustaviti stroj, pa se mu ni več posrečilo. S tovornega vlaka sta se zadnji čas odskočila strojevodja in kurjač, vlakovodja Matler, ki je bil v službenem vozu, je ubit. Posledice karambola so bile grozovite. Oba stroja in mnogo vozov je močno poškodovanih, nekateri so popolnoma razdejani. Strašne so pa ljudske žrtve. Od osebja so ubiti nadsprevodnik Alojzij Strojza, vlakovodja Vaclav Matler in sprevodnik Anton Kubik, od potnikov pa Jaroslav Krejčar, Siegmund Bergmann, Adolf Jordan, Ernestina in Klara Ornstein, Marija Vodehnal, Emilia Kantor in Rozalja Kolat. Nesrečo je baje zakrivil 35letni asistent Zejs, ki ni poskrbel, da bi bil semafor kazal zaprto progo. Okrivljenega uradnika so aretirali dve uri po nesreči in izročili sodišču. Pravil je, da se je hotel ubiti, pa ga je zapustil pogum, ko se je spomnil na svojo nesrečno družino. Težko ranjenih je 22 oseb.

Na Bledu je bilo v minulem poletju 3412 tujcev več kakor pa leta 1908. Nemški časopisi in Nemci vedno bujskajo proti Slovincem, slovenskim krajem in posebno pred Kranjsko. Ljudje pa grede v kljub temu čimdalje bolj na Kranjsko.

Amerikanske žene imajo sicer rade može in tudi otroke. Ali sedeti pri zibelni in poslušati jok, tega ne marajo. Rajši grede na zborovanje ali na shod. Zato je napravil neki ameriški inženier mrtve ženske, ki bodo zibale otročiče. Te mrtve ženske bodo pele tudi lepe pesmice, da bo otrok lažje zaspal.

Svoji ženi je presekal glavo 30 letni monter Bergman na Bavarskem. Bil je mnenja, da mu je dala strup (mišenco) v jed.

Slonova koža za preproge. V Ameriki uporabljajo slonovo kožo za preproge. Ustrojijo jo na poseben način, da popolnoma ohrani naravno barvo in gube. To je najtrpežnejša koža, ki je dosedaj znana.

Kdo proda kri iz svojih žil? Tako je vprašal ameriški zdravnik David Kalinski po časopisih. Dr. Kalinski je imel ozdraviti namreč bolnika, kateri ni imel nič več krvi in je hotel napumpati kri od zdravega človeka v njegove žile. In glej! Danes je bilo brati to v časopisu, že takoj drugi dan pa je prišlo k njemu 20 zdravih in čvrstih možev, katerih vsak je bil voljan prodati kri iz svojih žil. Zdravnik je rekel, da potrebuje samo enega in da ne dá za kri več, kot 50 dolarjev. Ko so možje ališali, da dobi 50 dolarjev, kateri dá kri, so se začeli pričakati, kateri jo bode smel dati. Dejali so, da še dalj časa ne dobijo dela in zato tudi nimajo kaj jesti in da bi bil vsak vesel, da bi dobil onih 50 tolarjev. Vse vkup pa jim nič ni pomagalo. Zdravnik je zbral enega izmed njih. Tisti je dal nekaj krvi iz svojih žil in dobil za to 50 tolarjev, vsi drugi pa so žalostno odšli.

Namesto k poroki — na mrtvaški oder. V mestu Biali v Galiciji se je zastrupila 21 letna deklica, pol ure pred poroko. Namesto, da bi šla z ženinom pred oltar, so jo pa položili na mrtvaški oder.

Cement je postal cenejši. Fabrike, ki delajo cement, so imele sklenjeno pogodbo, da morajo prodajati cement vse enako drago, imele so kartel. Na ta način so drle ljudstvo, kakor so hotle. Ta kartel se je zdaj odpravil in postavili so tudi več novih tovarn ali fabrik za cement. Zato je postal cement bolj dober kup. En vagon pride zdaj za 200 kron cenejši, kakor pa prej.

Kako angleška vlada počasti častnike? Ministrstvo mornarice pripravlja veliko svečanost na čast angleškim častnikom, ki bodo imeli meseca junija svoj kongres. V luki Spithead bo 10. junija velika parada vojnega brodogoja druge in tretje armade in torej 68 bojnih ladij in 55 spremljevalk.

Šola za ljubezen. V Novem Jorku so ustanovili šolo, kjer uče mlade moške dopisovanja ljubezenskih pisem. Ustanovniki so mnenja, da naseljenecem iz Evrope zaradi neznanja jezika ni mogoče, tolmačiti svojih čuvstev napram Američankam. Za pet dolarjev jih nauče pisati več prav dobro sestavljenih pisem. Ta «šola» se peča tudi s tem, da seznanja gospode, ki se žele poročiti, s primernimi gospodičami.

Kokošje mesto. 80 kilonastrov od San Francisca proti severu je mestece Petaluma, ki ima 6000 prebivalcev in 1 milijon kokoši. Vsako leto prodajo meščani 190 milijonov jajc.

Na vsaki vasi telegraf ali telefon. Hrvat Tesla je iznašel nov način telegrafiranja in telefoniranja brez žice. Pravi, da bo po njegovem sistemu telegrafiranje in telefoniranje tako enostavno, da si bode mogel napraviti tak aparat vsak človek. Veljal bo tak aparat le kakih deset kron. Kdor bo pa imel tak aparat, bode takoj izvedel vse novice. Poslušal bo lahko pri aparatu, kako se kregajo poslanci na Dunaju.

Telegrafični aparat v žepu. Laski profesor monsignore Carebofani je iznašel aparat, ki je tako majhen, da ga more nositi z seboj v žepu, s katerim se pa more telegrafirati. Žice ali drata se zraven ne potrebuje.

200 letnica tolovnika ali lajbiča. Drugo ljudstvo, druge šege in druge noše. Pa tudi pri enema in tistem ljudstvu se šege izpremenijo in tudi druga obleka pride v navado. Stari ljudje se vedo, ko so nosili pri nas kratke hlače. Zdaj nosimo dolge. Čez nekaj časa bomo pa morebiti zopet vsi v kratkih hlačah. Tolovnik ali lajbič ima danes vsak moški. In to vendar včasih ni bilo. Francoski listi pravijo, da je letos 200 let od te dobe, kar se je začel nositi tolovnik ali lajbič. Angleži temu pa oporekajo in pravijo, da se nosi lajbič še dalje kot 200 let. Škoda, da Metužalem ne živi več, on bi pa gotovo vedel, kako dolgo ga že nosijo.

Bogastvo prejšnjega sultana. Kako bogat je bil prejšnji turški sultan, to se ve šele zdaj. Izvedelo se je namreč zopet, da ima naloženih pri nemški državni banki še 16 milijonov. Ko je naložil ta denar, je rekel, da ga sme izplačati banka le tedaj, ko podpiše potrdilo (pobotnico) on in ko bo pritisnjen na isto pismo še poseben pečat. Ta pečat se je sedaj pa izgubil (ko je sultan «bandral» s turškega prestola). Zato ga ne morejo pritisniti na

pismo, banka se pa drži tega, kakor se je pogodilo prej in moče izplačati denarja.

Tujci v Ljubljani. Meseca novembra 1909 je prišlo v Ljubljani 5131 tujcev, za 889 več, kakor pa v novembru 1908 (leto poprej). Bolj ko bujskajo proti nam Slovincem, Nemci, temrajši nas ima ljudstvo. (Posebno Slovani so se začeli ozirati na nas Slovence.)

Portugalski kralj hodi v svate. V minuli jeseni je šel portugalski kralj Manuel na Angleško, da si je ogledal hčerke angleškega kralja Edvarda. Najstarejša hči se mu je dopadla, pa ga menda moče, ker je obljubila srce že nekemu angleškemu velikašu. V vigradi pa misli priti portugalski kralj gledat neveste na Dunaj. Misli si izbrati kako hčer nadvojvode Friderika ali pa najstarejšo hčerko nadvojvodnje Marije Valerije.

Trideset tisoč mark shranjenih v stari omari. Na Bavarskem so popravljali pri neki hiši mizarji staro omaro. V omari so našli nekaj starih cot. To so povedali posestniku. Posestnik pa jim pravi: «Vržite te cote proč!» Mizarji so pa cete malo preiskali in so videli, da je bila v njih zasita zlatina. Vsi ti zlati denarji vkup so bili vredni več kot 30 tisoč kron.

:: Našim rodbinam priporočamo ::

Kolinsko cikorijo

Epilepsija.

Kdor trpi na božjasti, krču in drugih nervoznih boleznih, zateva naj knjigo o tem.

62-43 Dobi jo zastoj in poštine prosto v 10
Labudovi lekarni, Frankobrod o. M.
(Privil. Schwanen-Apotheke, Frankfurt a. M.)

Varstvena znamka: „SIDRO“

Sinemet Capsici comp.,

nadomestek za 30

sidrov - pain - expeller

je vohče priznan kot **izvratno, bolečino tolažeče in odvajalno vmetenje pri prehlajenju** i. t. d. Dobi se ga v vseh lekarnah za 80 v, K 1.40 in 2 K. Pri nakupu tega povsod priljubljenega domačega zdravila, naj se vzame le izvorne steklenice in skatljice z našo varstveno znamko „sidro“, kajti potem je gotovo, da se je dobil izvorni izdelek.

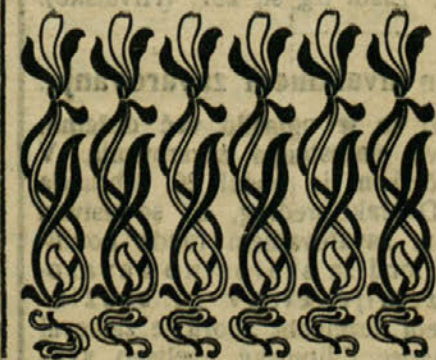
Dr. Richterja lekarna pri „zlatem levu“

v Pragi
Elizabetna ulica št. 5, nova.

Razpošiljatev vsak dan.

Vina

štajerska, dolenjska, goriška, vipavska, istrijanska, dalmatinska, jamčeno pristna

ponuja po skrajno nizkih cenah

zadruga

Agro-Merkur

r. z. z. o. z. v Ljubljani.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu.

Akcijski kapital K 3.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dneva vzdiga.

☞ Kolodvorska cesta št. 27. ☞

Zamenjava in eskomptuje izdane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone. Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške in ženitninske kavcije. **Eskompt in inkasso menic. :: Borzna naročila.**

Centrala v Ljubljani. Podr. v Splitu in Trstu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno odplačevanje po K 8— za komad. 1 52—46

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10— za komad.

Prodaja vseh vrst vred papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.